

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
RENDESZETI IGAZGATÓSÁG
AZ ENSZ ÁLTAL AKKREDITÁLT NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNY

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az RI-AJBH-187/2020. számú ügyben,
rendőrségi panasz eljárás tárgyában.

Érintett szervek:

- *B. város Rendőr-főkapitányság *.* kerületi Rendőrkapitányság
- *B. város Rendőr-főkapitányság* Tevékenység-irányítási Központ

2020. október

Az eljárás megindítása

A *panaszos*¹ (a továbbiakban: panaszos) 2019. október 29-én panaszt terjesztett elő a vele szemben 2019. október 25-én foganatosított rendőri intézkedéssel szemben.

A panaszos beadványában sérelmezte az intézkedési kötelezettség elmulasztását, az előállítás tényét és terjedelmét, illetve az intézkedő rendőr hangnemét.

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92.§-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdése f) pontja és 39/F. §-ában foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

Az Országgyűlés a *Kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény, valamint egyes törvényeknek a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvénnyel kapcsolatos módosításáról szóló 2019. évi CIX. törvénnyel az alapvető jogok biztosának hatáskörébe utalta a rendészeti panaszok kivizsgálásának lehetőségét. Ennek megfelelően immár e kifejezetten hatósági eljáráshoz kapcsolódó, azt kiegészítő ombudsmani típusú vizsgálat is az alapvető jogok biztosának feladata.*

Az érintett alapvető jogok

- Az emberi méltósághoz való jog [Alaptörvény II. cikk]
- A személyi szabadsághoz való alapvető jog [Alaptörvény IV. cikk]
- A tisztességes eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog [Alaptörvény XXIV. cikk]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye [a továbbiakban: Alaptörvény]
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Ajbt.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény [a továbbiakban: Btk.]
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény [a továbbiakban: Szabs. tv.]
- A segélyhívásokat fogadó szerv hatásköréről, feladatairól, továbbá feladatai ellátásának részletes szabályairól szóló 361/2013. (X. 11.) Kormányrendelet
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]
- Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás

¹ Az Ajbt 39/L§ (1) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

A panaszos 2019. október 25-én 22 hónapos gyermekét látogatta a *B. város, *. kerület M. V. u.. szám alatti F.M. utcai Gyermekkorházban* (a továbbiakban: Kórház), akit egyedül nevel. A gyermek édesapja és annak családtagjai szintén látogatóba érkeztek a kórházba, már érkezésükkor agresszíven viselkedtek, lökdösődtek.

15 óra körül a panaszos a 112-es segélyhívó rendszeren keresztül kért rendőri intézkedést. Ezt követően a kialakult vita tettelegességig fajult, a gyermek édesapja ököllel többször megütötte a panaszos édesanyját, így a panaszos az édesanyja védelmére sietett, dulakodás alakult ki.

A rendőrség a helyszínre érkezett, az egyik intézkedő rendőr közölte a panaszossal, hogy előállítják, a személyi szabadságot korlátozó intézkedés 16 óra 45 perctől 21 óra 40 percig tartott.

A panaszos úgy érzi, hogy nem követett el bűncselekményt, amivel rászolgált volna a rendőri fellépésre, és külön sérelmezte az előállítás tényét és időtartamát, gyermekét és őt az intézkedés lelkileg megviselte, a gyermeke mellett szeretett volna lenni. A panaszos kérte, hogy vallomását a gyermeke gyógyulása után vegyék fel, ám ezt nem tették lehetővé számára.

A panaszos véleménye szerint az eset elkerülhető lett volna, ha a 15 óra körüli segélyhívására kiment volna a rendőrség és intézkedett volna.

A panaszos beadványában előadta, hogy az egyik intézkedő rendőr nem megfelelő hangnemben kommunikált. Azt mondta neki, hogy „vagy magától megy, vagy bilincsben viszik.”

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a Budapesti Rendőr-főkapitányságtól (a továbbiakban: BRFK) a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kértem az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A BRFK vezetőjének tájékoztató levele az alábbiakat tartalmazza:

A BRFK Tevékenység-irányítási Központ (továbbiakban: TIK) 2019. október 25-én öt bejelentés érkezett a beadványban szereplő eseményhez kapcsolhatóan a 112-es segélyhívó rendszeren keresztül.

15 óra 48 perckor a panaszos volt élettársa tett bejelentést, amely szerint „volt élettársának szülei fenyegetőztek, illetve nem láthatja gyermekét a Kórházban”.

15 óra 49 perckor a panaszos tett bejelentést, miszerint kiskorú gyermekével a Kórház belgyógyászati osztályán voltak, ahol a volt élettársa fenyegetőzött, nem volt hajlandó a Kórházból távozni.

16 óra 32 perckor névtelen bejelentés érkezett, amely során a mentőt és a rendőrséget konferenciahívásban kapcsolták a hívásfogadó központból. A bejelentő szerint a Kórházban verekedés történt, rendőr és mentőegység küldését kérte a helyszínre.

16 óra 32 perckor a Kórházból „*H. doktor*” néven bemutatkozó személy a névtelen bejelentővel egyidejűleg kezdeményezett a 112-es segélyhívó telefonszámon hívást. A bejelentő nyolc fő verekedését jelentette be a Kórház területén, bejelentése szerint „*családok ölik egymást a gyermekkórházban, nők, férfiak verekednek, egymást rugdossák.*”

16 óra 39 perckor a panaszos volt élettársának édesapja által tett bejelentés szerint feleségét és fiát megtámadta a Kórházban a fia volt élettársa és annak családja.

A TIK Ügyeletes 2019. október 25-én 16 óra 38 perckor rendőrfőnököket küldött a helyszínre, akik 5 percen belül a helyszínen megjelentek.

A helyszíni intézkedésről tett visszajelentések és a BRFK XIII. kerületi Rendőrkapitányság (a továbbiakban: Rendőrkapitányság) készenléti csoportvezetőjével történő egyeztetés alapján, a helyszínen tartózkodó személyek közül 5 főt – köztük a panaszost – igazoltattak és előállítottak csoportos garázdaság büntetének gyanúja miatt.

A kikerülő járőrök megállapították, hogy 2019. október 25-én 16 óra 30 perc körül a Kórházban tettelegességgel fajúló családi vita alakult ki. A gyermek meglátogatása céljából a Kórházba érkező *S. D.* és *S. F.* szóváltásba keveredett a panaszossal, *K. T.*-vel, *N. Gy.*-vel, *K. V. I.*-vel és *L. L.*-el.

A dulakodás során kölcsönösen ütlegettek egymást. *L. L.*-t nem állították elő, mert a kikerülő mentőegység elszállította a Honvéd Kórházba. *K. V. I.*-t sem, mert a kiskorú gyermekének az elhelyezéséről nem tudott gondoskodni. *S. D.* és *D. F.* 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedtek, könnyű testi sértés vétsége miatt magánindítványt terjesztettek elő.

A BRFK vezetője szerint megállapítható, hogy az elkövetett cselekmények alapján az intézkedő rendőröknek intézkedési kötelezettségük keletkezett.

A panaszost igazoltatták, majd előállították a Rendőrkapitányságra (17 óra 55 perckor került sor az átadásra).

A panaszos kihallgatása előtt a tényállás tisztázása – *a bűncselekményben részt vevő személyek tevőleges magatartásának a megállapítása* – céljából kihallgatták a panaszos volt élettársát és annak édesanyját.

A fentiek alapján megállapítható, hogy az előállítás alatt fogatosított eljárási és adminisztratív cselekmények végrehajtása egyrészt jogszabályi kötelezettség, másrészt az elrendelt büntetőeljárás eredményes megkezdéséhez szükséges volt. Az előállítás a leírtak miatt időigényes rendőri intézkedés, így a jelen esetben 4 óra 55 perces időtartam nem tekinthető szükségtelenül hosszúnak.

Megállapítható továbbá, hogy a TIK és a Rendőrkapitányság beosztottjainak intézkedésére megfelelő joggal került sor, amelynek során hiányosság, szabálytalanság nem volt megállapítható.

2) *A parancsnoki kivizsgálás a fentiekhez képest az alábbi releváns információkat tartalmazza:*

A rendelkezésre álló bűnügyi adatok értékelését követően, a lehető legrövidebb időn belül megtörténtek a kihallgatások, majd a kihallgatásokat követően megtörtént a gyanúsítottak rabosítása is.

A rendelkezésre álló erőkkel az adott napszakban a nyomozati cselekményeket rövidebb időn belül, szakszerűen nem lehetett volna elvégezni.

A bejelentésben foglaltak szerint több személy verekedett össze, ezért a helyszínre 4 tagállomás érkezett az intézkedés biztonságos lefolytatása érdekében.

A panaszos Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése szerinti igazoltatása, 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerinti – szándékos bűncselekmény elkövetésén való tettenérést követő – elfogása jogszerű és szakszerű volt.

A Rendőrkapitányság parancsnoka megállapította, hogy az intézkedő rendőrök a nyomozati cselekményeket a lehető legrövidebb időn belül végrehajtották.

A panaszos gyanúsított kihallgatására 2019. október 25-én 20 óra 35 perc és 21 óra 15 perc között került sor.

3) Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés a fentiekhez képest az alábbi többlet információkat tartalmazza:

A rendőrök 16 óra 45 perckor érkeztek a helyszínre, ahol az intézmény belső udvarán tartózkodott 5 érintett személy, a panaszos nem volt köztük. A rendőrök meghallgatták az érintett 5 főt, akik elmondták, hogy közeli hozzátartozójukhoz a panaszoshoz és fiához érkeztek látogatóba, ahogy a panaszos volt élettársa és az ő anyja is, ám velük szóváltásba keveredtek, ami verekedésbe torkolt.

A rendőrök a Kórház épületében meghallgatták a panaszos volt élettársát és az ő édesanyját, akik elmondták, hogy a panaszos nem engedte, hogy lássák a panaszos és a volt élettárs közös gyermekét, így szóváltás majd verekedés alakult ki, amelyben a panaszos is részt vett.

A Kórház egyik ügyeletes orvosa megerősítette a szóváltás és a dulakodás tényét.

A rendőrök az erőszakos cselekményben tevőlegesen részt vevőkkel (köztük a panaszossal) közölték, hogy őket elfogják és előállítják a Rendőrkapitányságra.

A jelentés szerint a panaszost az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése alapján igazoltatták, 31. §-ának (1) bekezdésének megfelelően ruházatát átvizsgálták, majd a 33. §-a (1) bekezdés a) pontja értelmében szándékos bűncselekmény elkövetésén való tettenérés miatt elfogták.

Az intézkedés során kényszerítő eszközt nem alkalmaztak.

4) Az intézkedő rendőrök jelentései a fentiekhez képest az alábbi többlet információkat tartalmazzák:

Az ápolók arról tájékoztatták az intézkedő rendőröket, hogy a kiskorú beteg gyermek édesanyja csak a vizsgálatokat követően szállíthatja haza a gyermeket, amely még több napot vesz igénybe, így addig a gyermeknek a Kórházban kell maradnia, ahol ellátása megoldott.

Az intézkedő rendőrök jelentése szerint a Kórház alkalmazottai elmondták részükre, hogy a panaszos viselkedése csak hátráltatta őket a feladataik ellátásában.

Az intézkedő rendőrök rendkívül nyugodt, jól képzett járőrök. Az intézkedés során az intézkedés alá volt személyek agresszívok voltak, kiabáltak, szidták egymást, ennek ellenére is az intézkedő járőrök megfelelő kommunikációval kezelték a helyzetet. Az intézkedő rendőrök soha nem mondanának olyat, hogy „magadtól jössz vagy bilincsben viszünk”.

A rendőri intézkedés során, a helyszínen rendelkezésre álló információk alapján megállapították, hogy a panaszos részt vett a fenti ügyszámon indult eljárás alapját képező bűncselekmény elkövetésében, ezért – a szükséges egyeztetéseket követően – kérték az előállítást a Rendőrkapitányságra kihallgatás céljából. A panaszost az előállítás tényéről és annak okáról tájékoztatták, amelyet a helyszínen megértett és tudomásul vett.

Az intézkedő rendőrök egyeztettek a Kórház orvosi személyzetével arról, hogy a panaszos jelenléte szükséges-e a fia ellátása vagy egyéb okok miatt. Mivel a személyzet azt közölte, hogy a panaszos látogatói minőségben volt a Kórházban, a panaszos előállítása minden hátrány nélkül végrehajtható volt. A személyzet továbbá megjegyezte, hogy a panaszos viselkedése csak hátráltatta őket a feladataik elvégzésében.

A rendőrök a „*magadtól mész vagy bilincsben viszünk!*” kijelentést nem hallották. Részükre az intézkedés során a panaszos nem közölte, hogy gyermeke mellett szeretne maradni.

A kórház belgyógyászatának ügyeletes orvosa elmondta, hogy az 5 személy, akit igazoltattak, valóban szóváltásba keveredett a panaszos volt élettársával és annak családjával, majd bántalmazni kezdték őket. Az ügyeletes orvos egyértelműen látta, hogy mind az 5 személy tevőlegesen részt vett a bántalmazásban.

A panaszossal szemben kényszerítő eszköz alkalmazására nem volt szükséges, mivel végig együttműködő magatartást tanúsított.

5) A Rendőrkapitányságon kiállított személyi szabadság korlátozásának időtartamáról szóló igazolás szerint:

A panaszos 2019. október 25-én 16 óra 45 perctől 2019. október 25-én 21 óra 40 percig állt személyi szabadságot korlátozó intézkedés hatálya alatt.

6) A panaszos kihallgatásáról szóló jegyzőkönyv szerint:

A panaszos állítása szerint: „Amikor láttam apukámat közeledni, már mentem is vissza a fiamért. Nem láttam ki ütött kit. Utána már nem volt semmi, rövid ideig tartott és gyorsan el is mentek S.D. ismerősei onnan.”

7) A TIK tájékoztató levele a fentiekhez képest az alábbi többlet információkat tartalmazza:

15 óra 49 perckor érkezett a panaszos bejelentése, amelyben rögzítésre került, hogy a panaszos élettársa nem hajlandó távozni, fenyegetőzik. A bejelentés hanganyagának visszahallgatása során hallatszott, hogy a gyermek apja és annak családja veszekednek, kiabálnak, hangoskodnak.

2019. október 25-én 15:00 és 17:00 óra között az adott eseménnyel kapcsolatos bejelentések mellett 11 db állampolgári segélyhívás érkezett, melyre az ügyeletes a bejelentésekben rögzítettek alapján mérlegelt és meghatározta a reakálás sorrendjét.

Az első és második bejelentések rögzített adatlapjának tartalma szerint azonnali rendőri intézkedés nem volt indokolt. A harmadik és egyidejűleg a negyedik bejelentés viszont már azonnali reagálást igényeltek, ennek megfelelően azonnal rendőröket irányítottak a helyszínre.

A rendelkezésre álló hanganyagok visszahallgatása során a főosztályvezető megállapította, hogy az irányító részéről mulasztás, szakszerűtlen intézkedés nem állapítható meg, intézkedéseit az előírásoknak megfelelően hajtotta végre.

8) *A TIK által rendelkezésemre álló hanganyagok alapján:*

Az első bejelentés hanganyagát visszahallgatva megállapítható, hogy a panaszos volt élettársa a következőket mondta: „a volt páromnak a szülei fenyegetőznek és csúnya szavakat használnak... fenyegettek, hogy meg fognak ölni”.

A második bejelentés hanganyaga alapján a panaszos szerint: „a kisfiam édesapjától külön élek, egyedül nevelem és bejöttek ide a családjával, nem hajlandók elmenni, felzaklatnak bennünket, verekednek, veszekednek, hadonásznak, kiabálnak, fenyegetnek... a húgomat is megtámadták”.

9) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

I. Az alapvető jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggés-rendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmanintézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

1. Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz [...] (Alaptörvény II. cikk). Az Alaptörvény hatálybalépését követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybírósági gyakorlat az emberi méltósághoz való joggal kapcsolatban arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi lélettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, és ezért minden emberre nézve egyenlő [23/1990. (XII. 17.) AB határozat].

„Az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva - a klasszikus megfogalmazás szerint- az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá” [64/1991. (XII. 17.) AB határozat].

Az emberi méltóság olyan szubszidiárius jellegű alapvető jog, amely az egyén autonómiájának védelmére mindig felhívható, ha az „adott tényállásra a konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható” [8/1990. (IV. 23.) AB határozat].

Az emberi méltóság tartalmának meghatározása lehetetlen. A jogfejlődés és a jogalkalmazói gyakorlat ezért tipikusan azon esetek körét határozza meg, amelyek minden bizonnyal sértik az emberi méltóságot. Sőt például az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) nem is említi kifejezetten az emberi méltósághoz való jogot, ellenben rögzít bizonyos tiltott magatartásokat (3. cikk: kínzás tilalma, 4. cikk: rabszolgaság és kényszermunka tilalma). Az Európai Unió Alapjogi Chartája már kimondja az emberi méltóság sérthetlenségét, ám annak pozitív tartalmának meghatározására – azon túl, hogy *expressis verbis* jelzi a méltóság testi és szellemi dimenziójának létét – szintén nem tesz kísérletet (1. és 3. cikk), ugyanakkor határozottan tiltja a kínzást és az embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést megvalósító magatartásokat, valamint a rabszolgaságot és a kényszermunkát (4. és 5. cikk). Maga az Alaptörvény III. cikke a fentiekhez hasonlóan rögzíti a legfontosabb tilalmakat (többek között a kínzás, embertelen, illetve megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmát).

Az Alkotmánybíróság az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatát is figyelembe véve a következőképpen fogalmazott:

„Bár az Alaptörvény külön cikkben szabályozza az emberi élethez és méltósághoz való jogot (II. cikk) és a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód, illetve büntetés tilalmát (III. cikk), az alkotmányozó hatalom normaszervezési módja csupán formai különállást valósít meg, így az Alkotmánybíróság értelmezésében a III. cikk (1) bekezdésben megjelenő tilalmak az emberi élethez és méltósághoz való jog megsértése tilalmának önálló, speciális megfogalmazásai is egyben. E felfogás összhangban van az Egyezmény 3. cikkének EJEB által kibontott tartalmával is, amely szerint az említett tilalmak megszegése az emberi méltóság sérelmét is jelenti” [32/2014. (XI. 3.) AB határozat].

A fenti tilalmak rögzítése ugyanakkor nem ad önmagában választ azok tartalmára, így tág teret ad a jogértelmezés számára. Ennek megfelelően mind az EJEB, mind az Alkotmánybíróság esetről esetre dönti el, hogy a kifogásolt bánásmód megvalósítja-e és pontosan melyik tilalmazott magatartást. [Lamm Vanda (szerk.): Emberi Jogi Enciklopédia. HVGORAC, Budapest, 2018.]

Az Alkotmánybíróság – az EJEB vonatkozó gyakorlatát alapul véve – úgy foglalt állást, hogy a kínzás, embertelen, illetve megalázó bánásmódot vagy büntetést megvalósító magatartások mindegyike *„bizonyos fokú testi és/vagy lelki gyötrelmet, szenvedést, illetve fájdalmat okoz az érintett számára”*, amely magatartások *„között egyfelől az okozott szenvedés intenzitása alapján lehet különbséget tenni”* [32/2014. (XI. 3.) AB határozat].

2. Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz. Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani [...] [Alaptörvény IV. cikk (1) és (2)] E szabadságjog szoros összefüggésben áll az általános személyiségi jogként felfogott emberi méltósághoz való joggal, dogmatikailag önállósult eleme, amely fontos szerepet tölt be az egyén szabadságának, integritásának védelmében. [Lamm Vanda (szerk.): Emberi Jogi Enciklopédia. HVGORAC, Budapest, 2018.]

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) következetes gyakorlata szerint a szabadság és a biztonság egységet alkot, amelyben a szabadság elsősorban a fogva tartással szembeni szabadságot jelenti, míg a biztonság a szabadságba történő önkényes beavatkozással szemben véd [Bozano vs. France, no. 9990/82, Judgement of 2 December 1987, Kamma v. Netherlands, no. 4771/71, Judgement of 20 July 1972.]

Maga az Alaptörvény megfogalmazása is az egységes fogalmi megközelítést erősíti, ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján elmondható, hogy a személyi szabadsághoz való jog – figyelemmel e szabadságjogoknak az ember szabadságát, integritását védő funkciójára általános védelmet nyújt a szabadságkorlátozással járó intézkedésekkel szemben, amely védelem kiterjed a személyi szabadságtól való megfosztásnak nem minősül, de a személyi szabadságot korlátozó intézkedések köré is:

„A személyi szabadság az egyén olyan autonómiáját jelenti, amely feltételezi a teljes akarati és cselekvési szabadságot a jog keretei között. A személyi szabadság joga mindenkivel szemben érvényesülő jog, amely minden embert megillet, ugyanakkor nem részesül abszolút védelemben, mivel törvényben meghatározott esetekben korlátozható. A személyi szabadság korlátozásának számos formája ismert a magyar jogrendszerben. Ezek jórészt a büntetőeljárás lefolytatásához kötődnek; büntető anyagi jogi szankcióként (szabadságvesztés, kényszergyógykezelés) vagy büntetőeljárás kényszercselekményként (őrizetbe vétel, előzetes letartóztatás, ideiglenes kényszergyógykezelés, lakhelyelhagyási tilalom, házi őrizet) jelennek meg. A büntetőeljáráson kívül ugyanakkor más eljárásokban is sor kerül a személyi szabadság alapjogának korlátozására, így különösen az idegenrendészet, a szabálysértési eljárás, az egészségügyi és a rendészeti igazgatás egyes területein.” [65/2003. (XII. 18.) AB határozat]

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint *„a szabadságelvonás alkotmányossága megítélésében meghatározó jelentőségű a szabadságelvonás időtartamának mértéke, annak indokoltsága, a szabadságelvonással érintett személy megfelelő körülményeinek és az őt megillető jogok gyakorlásának biztosítása, valamint a jogtalan szabadságelvonás esetére nyújtott jogorvoslati jog és egyéb jogkövetkezmények meghatározása és azok megfeleltetése”*. *„Az Alkotmánybíróság korábbi – az Alaptörvény hatálybalépést követően is hivatkozott – döntésében hangsúlyozta, hogy az egyén alaptörvényből eredő joga a személyi szabadságra és a személyi biztonságra akkor élvez hatékony védelmet, ha az eljárás tényleges időtartama nem csak a törvény szerint maximális határidőn belül marad, hanem az ügy sajátosságaival is adekvát.” [19/2019. (VI. 18.) AB határozat]*

3. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részlelhajlás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni (Alaptörvény XXIV. cikk). A tisztességes hatósági eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikke nyomán új alapvető jogként jelent meg az Alaptörvényben.

„Az Alaptörvény XXIV. cikke önálló, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot. Az alapjogi védelem kiterjed többek között a részlelhajlás nélküli, tisztességes, észszerű határidőn belüli ügyintézésre, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indokolására és a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére. A közigazgatási szerv a jogalkalmazás során, a konkrét eljárásában nem hagyhatja figyelmen kívül az ügyfél jogait, egyidejűleg kell teljesítenie közérdekvédelmi és szubjektív jogvédelmi funkcióját. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában nem azonosította a XXVIII. cikk (1) bekezdésének tartalmát meghatározó, abszolút jogot, azonban elismerte a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmához tartozó számos részjogosítvány alapjogi jellegét (pl. a hatósági eljárás időbeli dimenziója, a határozat közlése és a közlés módja, valamint a fegyveregyenlőség joga)” [3311/2018. (X. 16.) AB határozat].

II. Az ügy érdemében

A panaszos beadványában sérelmezte az intézkedési kötelezettség elmulasztását, továbbá az előállítás tényét, módját és terjedelmét.

1. A panaszos sérelmezte, hogy többszöri segélykérés után érkezett ki a rendőrség.

A panaszos beadványában kifejtette véleményét, miszerint a dulakodás megelőzhető lett volna, ha a rendőrség az első segélyhívást követően megérkezik a helyszínre és intézkedik.

A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele szerint öt bejelentés érkezett az esettel kapcsolatban. Az első bejelentést 15 óra 48 perckor a panaszos élettársa tette, miszerint nem engedik, hogy lássa a gyermekét, fenyegetik.

A TIK tájékoztató levele szerint a második bejelentés 15 óra 49 perckor érkezett a panaszos által, amelyben rögzítésre került, hogy a panaszos élettársa nem hajlandó a helyszínről távozni, fenyegetőzik.

Az Rtv. 1. §-ának (2) bekezdés 1. és 1a. pontjának megfelelően az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében végzi a bűncselekmények megelőzését [...], valamint általános nyomozó hatósági jogkört gyakorol [...].

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése alapján rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmességet, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 8. §-ának megfelelően a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében.

Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás 62. pontja szerint a TIK Ügyeletesek kötelesek a hívásfogadó által küldött hívást és adatlapot – lehetőleg a bejelentés alapján illetékes helyi szervek tevékenység-irányításának a TIK Ügyeletesek közötti felosztására tekintettel – haladéktalanul átvenni, az adatlapon rögzített adatokat ellenőrizni, és a bejelentés tartalmának és a hatályos jogi szabályozásnak megfelelően intézkedni.

A fentebb hivatkozott utasítás 64. pontja szerint a TIK Ügyeletesek az eseményekre történő reagálást, az irányított állomány küldésének sorrendjét, az igénybe vett erő-eszköz mennyiséget a folyamatban lévő eseményt folyamatosan mérlegelve határozzák meg.

A TIK Ügyeletes 16 óra 38 perckor küldött rendőrszolgálatot a helyszínre, akik 16 óra 45 perckor érkeztek a helyszínre.

Az első bejelentés hangfelvételének visszahallgatása során megállapítottam, hogy a bejelentésben a panaszos volt élettársa a következőket közölte: *„a volt páromnak a szülei fenyegetőznek és csúnya szavakat használnak... fenyegettek, hogy meg fognak ölni”*. A második bejelentésben, melyet a panaszos tett, a következő hallható: *„a kisfiam édesapjától külön élek, egyedül nevelem és bejöttek ide a családjával, nem hajlandóak elmenni, felzaklatnak bennünket, verekednek, veszekednek, hadonásznak, kiabálnak, fenyegetnek... a húgomat is megtámadták”*.

A segélyhívásokat fogadó szerv hatásköréről, feladatairól, továbbá feladatai ellátásának részletes szabályairól szóló 361/2013. (X. 11.) Kormányrendelet 1. §-ának 2. pontja szerint egyéb veszélyes körülménynek minősül az ember [...] okozta olyan helyzet, ami az életben, testi épségben, anyagi javakban okozott kárral, illetve a természetes és mesterséges környezet fokozott megrongálásával vagy ezek veszélyeztetésével jár, és amelyet a segínyt kérő természetes személy, illetve a környezetében lévők nem képesek önállóan a közmű üzemeltetők vagy – a készenléti szerveken kívüli – hatóság, hivatalos szerv helyszíni segítsége nélkül megoldani.

A hivatkozott kormányrendelet 1. §-ának 12. pontja szerint a vészhelyzet olyan ember [...] okozta helyzet, ami az életben, testi épségben, anyagi javakban okozott kárral, illetve a természetes és mesterséges környezet fokozott megrongálásával vagy ezek veszélyeztetésével jár, és amelyet a segínyt kérő természetes személy, illetve a környezetében lévők a készenléti szervek helyszíni segítsége nélkül önállóan megoldani nem képesek. A hivatkozott kormányrendelet 6. §-ának (1) bekezdése pedig a következőképp rendelkezik: ha a segélyhívás alapján készenléti szerv intézkedése szükséges, a híváskezelő továbbítja az elektronikus adatlapot, valamint szükség esetén haladéktalanul továbbkapcsolja a segélyhívást a hatáskörrel rendelkező készenléti szervnek.

A segélyhívás során elhangzottak értékelése és ezáltal a rendőrség intézkedési kötelezettségének tisztázása érdekében az alábbi jogszabályhelyeket tartom szükségesnek felhívni:

A Btk. 195. §-ának (1) bekezdése alapján kényszerítés bűncselekményét valósítja meg (ha más bűncselekmény nem valósul meg), aki más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel jelentős érdeksérelmet okoz.

A Btk. 339. §-ának (1) bekezdése szerint garázdaságot követ el, aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen. Ugyanezen § (2) bekezdésének a) pontja szerint minősített eset, ha a garázdaságot csoportosan követik el.

A Btk. 164. §-ának (1) bekezdésének megfelelően, aki más testi épségét vagy egészségét sérti, testi sértést követ el.

A Btk. 160. §-ának (1) bekezdése szerint emberölést követ el, aki más megöl.

Figyelemmel az első és második bejelentés tartalmára (különösen a következő kifejezésekre: *„fenyegettek, hogy meg fognak ölni”, „verekednek”, „a húgomat is megtámadták”*), különösebb tényálláselemzés nélkül is megállapítható, hogy a panaszos bejelentése olyan

lehetséges vészhelyzetre utalt, amelyre a rendőrségnek azonnal reagálnia kellett volna. Az első bejelentés 15 óra 48 perckor érkezett, a TIK Ügyeletesre pedig 16 óra 38 perckor küldött járőrt a helyszínre. A TIK álláspontja szerint az első és második bejelentés alapján az azonnali rendőri intézkedés nem volt indokolt, ám nem fejtette ki, hogy ezen álláspontját mire alapozza, pusztán annyit közölt, hogy 11 db egyéb állampolgári segélyhívás érkezett 15:00 és 17:00 óra között és a hívásokat mérlegelve állapították meg a reagálás sorrendjét, ám ezek természetéről sem adott bővebb információt. Természetesen számos esetben előfordul, hogy a bejelentés túlzó, vagy egyenesen hamis, ugyanakkor nem áll rendelkezésemre olyan információ, amely alapján ez pusztán a segélyhívás alapján megállapítható lett volna.

A fentieknek megfelelően úgy vélem az első, de legkésőbb a második bejelentés azonnali rendőri intézkedést igényelt, így az a körülmény, hogy ekkor mégsem küldtek járőrt a helyszínre, olyan mulasztás, amely alapjogi visszásságot okozott. A kérdéses bejelentések alapján garázdaság, testi sértés, sőt akár az emberölés elkövetésének a lehetősége is felmerülhetett, fennállt tehát a testi integritáshoz való jog, élethez való alapvető jog sérelmének közvetlen veszélye. Mivel a rendőrség értékelhető magyarázatot nem adott arra vonatkozóan, hogy miért nem volt indokolt az első, legkésőbb a második bejelentést követően rendőrt küldeni a helyszínre, és erre a rendelkezésemre álló információk alapján sem lehetett következtetni, a bejelentés és kiérkezés között eltelt időtartam nem felelt meg az ésszerű idő alkotmányos követelményének, így sérült a panaszos tisztességes hatósági eljáráshoz való alapvető joga.

Mivel a panaszos testi épsége nem sérült, élete nem került ténylegesen veszélybe a testi integritáshoz való joga, élethez való alapvető joga nem sérült, ugyanakkor fennállt az alapjogsérelem közvetlen veszélye, hiszen a bejelentéskor még nem lehetett tudni, hogy az abban előadott erőszakos cselekmények ténylegesen milyen eredményre fognak vezetni.

2. Vizsgáltam, hogy a panaszost indokoltan, kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában vontak-e intézkedés alá a rendőrség.

A panaszos panaszában előadta, hogy a helyszínre kiérkező rendőrök annak ellenére intézkedtek vele szemben, hogy nem követett el bűncselekményt.

A BRFK vezetőjének tájékoztató levele szerint a kiérkező járőrök a helyszínen megállapították, hogy a Kórházban tettlegességig fajuló családi vita alakult ki, amelyben a panaszos is részt vett, így a rendőröknek a panaszossal szemben is intézkedési kötelezettsége keletkezett.

Az Rtv. már hivatkozott 11. §-ának (1) bekezdése és 13. §-ának (1) bekezdése e sérelem tekintetében is releváns.

A helyszínen tapasztalt körülmények értékelése tekintetében releváns a Btk. már hivatkozott 339. §-ának (2) bekezdés a) pontja, hiszen a rendőri jelentésben leírtak olyan személy elleni erőszakos cselekményre utaltak, amelynek elkövetésében több ember vett részt (a rendelkezésemre álló információk alapján 5-8 fő).

A Szolgálati Szabályzat már hivatkozott 8. §-a e panaszselem tekintetében is releváns.

Mindezek alapján elmondható tehát, hogy a helyszínen felmerült olyan jogellenes cselekmény elkövetésének a gyanúja, amely szükségessé tette a panaszossal szembeni rendőri fellépést, így e tekintetben a panaszos alapvető jogát érintő visszásság nem merült föl.

3. A panaszos sérelmezte az előállítás tényét.

A panaszos beadványában kifejtette, hogy úgy érzi joga lett volna a gyermeke mellett maradni, mert nem követett el bűncselekményt, amely jogalapjául szolgálhatott az előállításnak.

A rendőrkapitányság álláspontja szerint a panaszost az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint el kellett fogni. A bejelentésekből kiderül továbbá, hogy a garázda magatartás a Kórház gyermekosztályán történt, ám a kikerkező rendőrök az érintett személyek egy részét már az udvaron találták. A panaszos kihallgatásáról szóló jegyzőkönyvben a következő szerepel: „Amikor láttam apukámat közeledni, már mentem is vissza a fiamért. Nem láttam ki ütött kit. Utána már nem volt semmi, rövid ideig tartott és gyorsan el is mentek S.D. ismerősei onnan.” Az intézkedő rendőrök egyeztettek a Kórház orvosi személyzetével arról, hogy a panaszos jelenléte szükséges-e a fia ellátása vagy egyéb okok miatt. Mivel a személyzet azt közölte, hogy a panaszos látogatói minőségben volt a Kórházban, a gyermek ellátása pedig megoldott, a panaszos előállítása minden hátrány nélkül végrehajtható volt.

Fontosnak tartom megvizsgálni, hogy jelen ügyben a garázdaság szabálysértési vagy bűncselekményi alakzatának gyanúja merült-e fel a helyszínen. A Szabs. tv. 170. §-a szerint garázdaság szabálysértését követi el, aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen. A garázdaság bűncselekményi alakzata ehhez képest abban más, hogy tényállási elem az erőszakos magatartás. Ez ugyanakkor nem egyenlő az erőszakkal: az erőszak valamely személyre közvetlenül ható olyan fizikai erő kifejtése, amely az ellenállást megtöri, míg ehhez képest az erőszakos magatartás ennél enyhébb támadó jellegű fellépés, amely irányulhat személy és dolog ellen is. Személy elleni erőszakos magatartás a Btk. 459. § (1) bekezdés 4. pontja értelmében a más személyre gyakorolt támadó jellegű fizikai ráhatás is, abban az esetben is, ha az nem alkalmas testi sérülés okozására. Megvalósulhat már a sértett testének megérintésével, ha ez a magatartás támadó jellegű (BH2018. 134). Ilyen lehet a lökdösődés, rángatás, arculütés stb. (34/2007. BK vélemény). Akkor is megvalósul, ha az érintettet az elkövető mozgásában korlátozza, tolatkodik, akadályozó módon zaklatja, nem feltétele, hogy az erőszak a sértettet meghatározott tevékenységre készítse, vagy a sértett ellenállásának a leküzdésére is alkalmas legyen, de lehet akár akaratot törő, *vis absoluta* jellegű is. [Karsai Krisztina (szerk.): Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez]

A fentebb hivatkozott Btk. 339. §-a rendeli büntetni a garázdaság bűncselekményi alakzatát. A garázdaság csak kirívóan közösségellenes erőszakos magatartás tanúsítása esetén valósítható meg, amely alatt a társadalmi együttélés szabályaival való szembehelyezkedést értjük. A bűncselekmény kizárólag aktív magatartással, szándékosan valósítható meg, amely erőszakos magatartás akár személy, akár dolog ellen irányulhat.

A 8 fő által megvalósított hangoskodás, veszekedés, verekedés egy kórház gyermek osztályán, alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást, riadalmat keltsen és ellentétes a társadalmi együttélés szabályaival, így ez a cselekmény megvalósíthatja a garázdaság bűncselekményi alakzatát.

A fenti jogszabályhely ismertetését követően fontos rögzíteni, hogy valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálom. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis az alapvető jogok biztosa nem veheti át a nyomozó hatóság hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény elsődleges értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki.

a) Az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerinti „elfogás” tekintetében:

A parancsnoki kivizsgálás szerint az Rtv. 33. § 1. bekezdés a) pontja szerinti szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenérés követő elfogás alkalmazása, mint személyi szabadságot korlátozó intézkedés jogszerű és szakszerű volt.

A Szolgálati Szabályzat 28. § (1) bekezdése értelmében a rendőr szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a tettenérés helye szerint illetékes, szükség esetén a legközelebbi általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervhez állítja elő.

Mivel az elfogás és előállítás az egyik legsúlyosabb jogkorlátozással járó intézkedés, amelyre az Rtv. lehetőséget biztosít az intézkedő rendőr számára, álláspontom szerint az ezen intézkedésekre irányadó rendelkezéseket – az Rtv. 2. §-ában foglalt, az emberi méltóság és általánosságban az emberi jogok védelmével kapcsolatos rendőrségi kötelezettség minél teljesebb érvényesülése érdekében – megszorítóan kell értelmezni, és különös gondossággal kell értékelni, hogy megvalósulnak-e azok a körülmények, amelyeket az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdése szerinti – azaz kötelező – szabadságelvonás feltételeként a törvény megfogalmaz.

Az elfogás és előállítás jogalapjául szolgáló eseteket az Rtv. 33. §-a határozza meg taxatív módon. E szakasz (1) bekezdése azon eseteket tartalmazza, amikor a rendőrnek nincs mérlegelési lehetősége, el kell fognia és az illetékes szerv elé kell állítania az intézkedés alá vont személyt.

A „tettenérés” fogalma kapcsán kiemelendők az alábbiak.

A Be. 273. §-a alapján a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, vagy ha erre nincs módja, a rendőrséget tájékoztatni. A Be. Kommentárja a következő módon fejt ki a „tettenérés” fogalmát: *„Tettenérésről akkor beszélhetünk, ha a cselekmény legalább részben szemtanú jelenlétében valósult meg. A tettenérés fogalmába ugyanakkor beletartozik az elfogás is (ezt hívták régebben 'tettenkapásnak'). Azaz, ha valakit a bűncselekmény elkövetésén tetten értek, de elmenekül a helyszínről, akkor mindaddig tettenérésről beszélhetünk, amíg a tettenérő őt folyamatosan üldözi és esetleg az üldözés során elkapja. Az ugyanakkor nem szükséges, hogy az üldözés során ne tévessze szem elől az üldözöttet (EBH2013. B.13.). Természetesen ebben az esetben is haladéktalanul át kell adni a tettenért (üldözött) személyt a nyomozó hatóságnak, illetve tájékoztatni kell a rendőrséget. Visszatartásnak csak a szükséges mértékben van helye.”* [Polt Péter (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest, 2019]

A fentiekből kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve.

A tettenérés további, hasonló jelentőséggel bíró tartalmi elemét magyarázza a 13/2013. számú büntető elvi határozat (EBH 2013. B.13.). A Kúria magyarázata szerint a „[korábbi] Be. 127. § (3) bekezdése a bűnüldözésre jogosult hatóságnak nyújtott civil jogsegély, aminek lényege, hogy az elkövetőt elfogó, visszatartó személy a hatósághoz képest helyzeti előnyben van, viszont törvényileg engedélyezett magatartása fejében sem lesz cselekménye hatósági, hanem

megmarad magáncselekménynek. [...] Kétségtelen, hogy az elfogás, visszatartás fizikai ráhatást jelent, éppen ezért különösen vizsgálendő, hogy az irányadó tényállás szerinti történések azokon a kereteken belül maradnak-e, amelyeket a jogalkotó a [korábbi] Be. 127. § (3) bekezdése esetében meghatároz. A tettenérés feltételezi a bűncselekmény észlelését; és ahhoz képest a cselekményt éppen elkövetőnek, az éppen eltávozó elkövetőnek, és az eltávozó elkövető üldözésből való elfogását, ekként visszatartását. Tettenérés alatt értendő, ha a cselekmény az adott személy – a tettenérő – szeme láttára, észlelése mellett történik; olyan fizikai közelségben, amikor reális lehetősége van az elkövetéshez férni, az elkövetőt elérni, az elkövető után eredni. Mindez a forró nyom, az idővesztés nélküli üldözés lehetősége; és éppen ezen alapul a társadalmi elismertsége.”

A Kúria idézett magyarázata alapján megállapítható, hogy a tettenérésnek a folyamatosság, a megszakítás nélküliség mellett szükségszerű eleme az is, hogy annak keretében sor kerüljön az elkövető fizikai ráhatással történő üldözésére, elfogására, visszatartására. Amennyiben az elkövető fentiek szerint leírt nyomon követhetősége megszakad, vagy ha vele szemben nem kerül sor – jellemzően fizikai ráhatással – üldözésre, visszatartásra, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

A rendőrök kitérkezésekor – a rendelkezésekre álló információk alapján – erőszakos magatartást már nem tanúsítottak az érintettek (köztük a panaszos), őket nem üldözte vagy tartotta vissza senki (erre utal a panaszos kihallgatásáról készült jegyzőkönyv tartalma is), így viszont az Rtv. 33. §-a (1) bekezdés a) pontjában foglalt feltételek nem álltak fenn.

b) Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja szerinti „előállítás” tekintetében:

A panaszos külön sérelmezte azt is, hogy hiába kérte kihallgatásának elnapolását. Mivel e sérelem szorosan összefügg az előállítás szükségességével (hiszen a panaszos kihallgatása volt annak az egyik elsődleges célja), így e kérdéseket együtt vizsgálom.

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

A bejelentés és a helyszínen tapasztalt körülmények felvetették bűncselekmény (garázdaság) elkövetésének gyanúját, ami megfelelő jogalapot biztosított a panaszos előállításához.

Fontos rögzíteni ugyanakkor, hogy a Rtv. 33. §-ának (2) bekezdése szerinti előállítás alkalmazása tekintetében a rendőr szabad belátása alapján hozott döntése nem lehet önkényes, az mindig a helyszínen értékelhető tények mérlegelésén kell, hogy alapuljon, meg kell feleljen a Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményének.

Vizsgáltam, hogy a panaszos előállítása a helyszínen értékelhető körülmények alapján indokolható volt-e. A rendelkezésre álló információk alapján elmondható, hogy a panaszos jelenlétére gyermeke kezeléséhez nem volt szükség (sőt a panaszos viselkedése hátráltatta a gyermek kezelését), a gyermek ellátása megoldott volt. A büntetőeljárás eredményes lefolytatása igényli, hogy – amennyiben figyelembe veendő akadály nem merül fel – az lehetséges terheltek mindegyikét a lehető legrövidebb időn belül kihallgassák.

Tekintettel arra, hogy a panaszos Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja szerinti előállításának figyelembe veendő akadály a egyébként nem volt, annak célszerűsége,

szükségessége pedig a büntetőeljárás eredményes lefolytatása érdekében igazolható volt, így személyi szabadságának korlátozása nem volt alapjogsértő.

Fontos azonban felhívni a figyelmet arra, hogy az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdésének feltételeit – figyelemmel annak alapvető jogot jelentősen korlátozó jellegére – szigorúan kell értelmezni. Ennek megfelelően minden olyan esetben, amikor a fent értelmezett tettenérés nem áll meg, és a rendőrség mégis az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontjára hivatkozva, automatikusan és mérlegelés nélkül elfogja az intézkedés alá vont személyt, fennáll a személyi szabadság sérelmének közvetlen veszélye.

4. A panaszos sérelmezte az előállítás terjedelmét.

A panaszos sérelmezte, hogy 5 órán át személyi szabadságot korlátozó intézkedés alá vonták.

A Rendőrkapitányságon kiállított személyi szabadság korlátozásának időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszos 2019. október 25-én 16 óra 45 perctől 21 óra 40 percig állt személyi szabadságot korlátozó intézkedés hatálya alatt. A BRFK vezetőjének tájékoztató levele szerint a panaszos kihallgatása előtt a tényállás tisztázása – a bűncselekményben részt vevő személyek tevőleges magatartásának a megállapítása – céljából kihallgatták a panaszos volt élettársát és annak édesanyját. A parancsnoki kivizsgálás szerint a rendelkezésre álló bűnügyi adatok értékelését követően, a lehető legrövidebb időn belül megtörténtek a kihallgatások, majd a kihallgatásokat követően megtörtént a gyanúsítottak rabosítása is.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdésének megfelelően a rendőrség a feladatának ellátása során a [...] a személyi szabadsághoz [...] fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (3) és (4) bekezdése rendelkezik az előállítás időtartamáról. Az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

Az Rtv. említett rendelkezése főszabályként a „szükséges” időt jelöli meg és csak végső korlátként határozza meg a 8 órás időtartamot, amit indokolt esetben, külön alaki feltételek mellett a további 4 órával hosszabbítani lehet. Felhívom a figyelmet az előállítás intézményének a személyi szabadságot súlyosan korlátozó jellegére, amelyre értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdésében meghatározott arányossági követelmény is (A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával). Mindezeknek megfelelően az előállításnak a 8, vagy a – szükség esetén rendőri szerv vezetőjének határozatával – 12 óra csupán objektív határa, amely határt semmilyen esetben nem léphet át az előállítás időtartama (még akkor sem, ha az esetleg az intézkedés célja szempontjából szükséges lenne), ugyanakkor az előállítás – szubjektív értelemben – kizárólag addig tarthat, ameddig az feltétlenül szükséges és arányban áll az intézkedés céljával.

A fentiek alapján megállapítható, hogy az előállítás során végrehajtott eljárási és adminisztratív cselekmények indokoltak és szükségesek voltak, így a jelen esetben 4 óra 55 perces időtartam nem tekinthető szükségtelenül hosszúnak, ennek megfelelően – megítélésem szerint – alapvető jogot érintő visszásság nem történt.

6. A panaszos sérelmezte az intézkedő rendőr hangnemét.

A panaszos beadványában sérelmezte, hogy az egyik intézkedő rendőr közölte vele, hogy „*vagy magától megy vagy bilincsben viszik*”.

Az intézkedő rendőrök jelentései szerint egyik intézkedő járőr részéről sem hangzott el ez a kijelentés.

A panasz ezen eleme kapcsán felhívom a figyelmet az Rtv. 2. §-ában foglaltakra. Szükségesnek tartom kiemelni továbbá a Rendőri Hivatás Etikai Kódexét (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely iránymutatásul szolgál a Rendőrség számára a rendőrök által követendő magatartás tekintetében. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrrre vonatkozóan előírja: „*Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie*”. Az 5. pont szerint: „*[a] rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit előítéletektől és indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt mástól sem tűri el*”. A 7. pont utolsó mondata szerint: „*[t]udatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős*”.

Indokoltnak tartom felidézni a korábbi Testület 64/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalásában foglaltakat: A „*rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve*”.

Fontos kiemelni, hogy az intézkedő rendőrnek szükséges tájékoztatnia az intézkedés alá vont személyt a kényszerítő eszközök alkalmazásának lehetőségéről, amennyiben ellenszegül. [Ld. Szolgálati Szabályzat 39. §-ának (3) bekezdése.] Ugyanakkor ennek a szabályos menete a következő: a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik. Mindezt együtt értelmezve az Etikai Kódex tartalmával elmondható, hogy a sérelmezett kijelentés elfogadhatatlan lenne.

A panaszos beadványa szerint az egyik intézkedő rendőr azt mondta neki, hogy: „*magadtól jössz vagy bilincsben viszünk*”. Az intézkedő rendőrök jelentése szerint viszont mind rendkívül nyugodt, jól képzett járőrök, egyik intézkedő járőr részéről sem hangzott el ez a kijelentés.

A panaszosi és rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e sérelem tekintetében a panaszos alapvető jogát érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

Intézkedési javaslataim az országos rendőrfőkapitány részére

A jelentésben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásságok jövőbeni megelőzése érdekében – az Abjt. 31. §-a (1) bekezdésének és az Rtv. 92. §-a (1) bekezdésének megfelelően – **felkérem az Országos Rendőr-főkapitányság vezetőjét a következőre:**

E jelentés ismertetésével hívja fel az érintett szolgálati állomány figyelmét arra, hogy **nem tekinthető ésszerű időn belüli eljárásnak**, ha az azonnali rendőri intézkedést igénylő bejelentést követően a Rendőrkapitányság Tevékenység-irányítási Központja nem vagy csak többszöri segélykérés után riasztja a járőröket.

Kérem, hívja fel a figyelmet továbbá arra is, hogy **a tettenéréshez szükséges a lehetséges szándékos bűncselekmény elkövetése, rendőrség részéről való észlelése és az intézkedés alá vont személy elfogása között fennálló folyamatosság, amely „feltételezi a bűncselekmény észlelését; és ahhoz képest a cselekményt éppen elkövetőnek, az éppen eltávozó elkövetőnek, és az eltávozó elkövető üldözésből való elfogását, ekként visszatartását.”** Amennyiben mindez nem valósul meg, ám a rendőrség mégis az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontjára hivatkozva, automatikusan és mérlegelés nélkül elfogja az intézkedés alá vont személyt, fennáll a személyi szabadság sérelmének közvetlen veszélye.

Budapest, 2020. ...